

FORSVARSMINISTERIET



26. maj 2016

NOTAT 55: ANALYSEMETODE FOR TYPEVALGSGRUNDLAGET

Spørgsmål

Dette notat besvarer følgende spørgsmål jf. seneste møde i forsvarsforligskredsen:

"Der bedes redegjort for analysemetoden for de kvalitative dele af typevalgsevalueringerne, herunder anvendelsen og sammensætningen af ekspertpaneler."

Grundlag

Notatet beror på typevalgsgrundlagets evalueringsmodeller samt på Delphi-metoden, som er en internationalt anerkendt model udviklet af konsulentfirmaet RAND.

Sagsfremstilling

Anvendelse af ekspertpaneler i typevalgsgrundlaget

På baggrund af tidligere evalueringsprocesser blev der i 2010 af eksterne konsulenter udarbejdet en rapport, hvori en række anbefalinger til typevalgsprocessen af nyt kampfly blev identificeret. Heraf fremgår det, at de kvalitative karakterbedømmelser inden for hvert evalueringsområde bør foretages af et panel af fageksperter. Det anbefales i rapporten, at panelerne med fordel kan anvende afstemning som metode til individuel karaktergivning suppleret med drøftelser, der skal resultere i, at panelet i konsensus foretager en samlet karaktergivning eller rangering.

Bl.a. på baggrund heraf er anvendelse af ekspertpaneler valgt som primær metode til fastlæggelse af kvalitative karakterer og rangeringer inden for typevalgsgrundlagets militærfaglige, strategiske og industrielle evalueringsområder. I den økonomiske evaluering har der ikke været anvendt ekspertpaneler, hvilket skyldes evalueringsområdets kvantitative karakterer.

Delphi-metoden

Delphi-metoden er udviklet af RAND i 1950'erne med henblik på at kunne foretage vurderinger og træffe kvalificerede beslutninger på områder med stor kompleksitet og usikkerhed, og hvor der ikke kan fremanalyses eller udregnes et objektivt og entydigt korrekt svar.

Delphi-metoden anvender et udvalgt panel af eksperter til at behandle et emne gennem en kontrolleret proces. Hver paneldeltager rangordner eller afgiver karakterer individuelt med en tilhørende begrundelse for karakteren eller rangordningen. Efterfølgende samles og fremlægges resultaterne og vurderingerne i plenum. Herefter får de enkelte paneldeltagere, på baggrund af de samlede argumenter og vurderinger, mulighed for at revidere deres vurderinger.

Processen er iterativt tilrettelagt med henblik på at give mulighed for, at deltagernes ekspertise og erfaring indgår i det samlede panels overvejelser og anbefalinger. Der gennemføres iterationer, indtil der er opnået størst mulig grad af konsensus. Delphi-metoden bidrager til at sikre, at argumentationen bag det endelige resultat er velbegrundet og sporbar, samt at

udveksling af argumenter mellem eksperter undervejs gør det muligt for enkeltpersoner at kvalificere deres holdninger til den belyste problemstilling.

Ekspertpanelernes sammensætning

Ekspertpanelerne har været forskelligt sammensat ud fra det specifikke evalueringsområde og det pågældende emne, der er blevet behandlet. Generelt har fokus i panelsammensætningen været rettet mod faglig viden og ekspertise inden for det område, der skal behandles, således at karaktergivning og rangering er blevet foretaget på baggrund af ekspertviden.

Forløbet af alle ekspertpaneler er grundigt dokumenteret, herunder gennem anvendelse af lyd eller videooptagelser. Ligeledes har den eksterne kvalitetssikring deltaget som observatører i alle paneler, der har involveret rangordning af kandidater og størstedelen af de øvrige paneler. Oplæggene til ekspertpanelerne, herunder bl.a. panelernes sammensætning samt dokumentation af stemmeafgivelser, sporbarhed af argumentation m.v. er efterfølgende gennemgået af den eksterne kvalitetssikring.

I forbindelse med den militære evaluering har der været nedsat syv Delphi-paneler med deltagelse af 40 eksperter fra Forsvarsministeriet, Værnsfælles Forsvarskommando, Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og Fighter Wing Skrydstrup. Eksperterne var bl.a. udvalgt på baggrund af deres indgående kendskab til og erfaringer med anvendelsen og indsættelsen af kampfly, indkøb og vedligeholdelse af forsvarsmateriel samt internationalt samarbejde om kampfly. Eksperterne har bl.a. haft til formål at rangere kampflykandidaterne inden for overlevelsessevne og missionseffektivitet, fremtidssikring samt vurdere de kvalitative risici ved hver kandidat med henblik på at sikre en struktureret, systematisk og objektiv evaluering og rangering af kampflykandidaterne.

Inden for det strategiske evalueringsområde har der været nedsat tre forskellige ekspertpaneler. Panelerne havde deltagelse af 35 eksperter fra Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet, Værnsfælles Forsvarskommando, Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, den danske delegation ved NATO, Københavns Universitet, Dansk Institut for Internationale Studier, Forsvarsakademiet og Flyvevåbnets Officersskole. Eksperterne blev udvalgt på baggrund af deres ekspertise, erfaring og viden om forsvars- og sikkerhedspolitiske forhold, internationale organisationer (FN, NATO og EU), militærstrategiske forhold, internationale operationer med kampfly, styrkeproduktion i kampflystrukturen samt uddannelses- og materielsamarbejde. I forbindelse med den strategiske evaluering blev Delphi-paneler anvendt til at definere og fastlægge de strategiske kriterier og målepunkter, som kampflykandidaterne skulle evalueres ud fra. Et Delphi-panel blev efterfølgende nedsat til at foretage den endelige vurdering og rangering af kandidaterne.

I den industrielle evaluering blev der anvendt to ekspertpaneler. Panelerne bestod af 13 eksperter fra Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet, Erhvervs- og Vækstministeriet, Erhvervsstyrelsen og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse. Eksperterne var bl.a. udvalgt på baggrund af deres erfaring og viden om forsvars- og sikkerhedspolitik, anskaffelser af forsvarsmateriel og de relevante teknologiområder samt industri- og virksomheds-samarbejde. Et ekspertpanel blev nedsat til indledningsvist at analysere og vurdere ud fra en række fastsatte kriterier, om kandidaternes forslag til industrisamarbejdsinitiativer lå inden for rammerne af gældende lovgivning, hvortil der vil kunne stilles krav om industrisamarbejde. Efterfølgende blev et andet Delphi-panel nedsat, som havde til opgave at vurdere

og rangere kampflykandidaternes samlede pakker af industrisamarbejdsinitiativer i forhold til deres understøttelse af væsentlige danske sikkerhedsinteresser.

Navnene på deltagerne i Delphi-panelerne er tidligere fremsendt til forligskredsen.